

Olga Recasens Bisbal

**COM LA SITUACIÓ D'UNA FAMÍLIA POT COMPORTAR QUE
ELS INFANTS ES TROBIN EN SITUACIÓ DE RISC GREU**

TREBALL DE FI DE GRAU

dirigit per la Dra. Ramona Torrens Bonet

Grau de Treball Social

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Tarragona

2014

LA MOTIVACIÓ DE L'ARTICLE

Aquest article es dur a terme gràcies a l'assistència en les practiques en l'àmbit d'infància i adolescència, concretament l'EAIA.

El que he pogut conèixer al llarg d'aquesta estada, m'ha fet investigar més sobre les famílies que en són usuàries, i la possibilitat de que la seva situació millori de manera favorable.

Gràcies a la participació en les entrevistes que realitzen els professionals amb aquestes famílies, he vist l'oportunitat de conèixer més sobre les situacions en les que es troben, a la vegada d'impulsar estratègies i alternatives per tal de que pugin reconduir la seva qualitat de vida de manera satisfactòria.

El que m'ha motivat a dur a terme aquest article, amb les famílies que es troben en situació de risc greu, és la voluntat de poder dur a terme amb elles un treball per tal de poder millorar la seva situació. Crec amb la idea de que són famílies recuperables, és a dir, que només es troben amb un moment difícil de les seves vides, i que per tant, necessiten un assessorament i orientació per part d'uns professionals, els quals tenen com a objectiu garantir una bona qualitat de vida en la seva quotidianitat, tant dels progenitors com dels infants que tenen a càrrec.

Pel que fa als infants, crec que la situació en la que s'afronten no és la que els hi pertoca, principalment per l'edat que molts d'ells tenen i perquè no han escollit la família en la que es troben. És doncs per aquest motiu, que crec amb la necessitat de dur a terme un treball molt important per tal de que aquests infants pugin desenvolupar-se de manera adequada, tal i com dirien ells, com la resta dels seus companys.

Finalment doncs, davant la problemàtica a la que he conviscut en les pràctiques, he pogut observar moltes situacions difícils que les famílies d'avui en dia s'afronten, i que requereixen d'una ajuda per a millorar-la. Ha estat per aquest motiu, que he cregut convenient introduir-me en l'àmbit en qüestió, i col·laborar davant noves alternatives, tot perquè aquestes situacions pugin disminuir i a la vegada, augmentar les bones condicions de vida de la societat. Penso que tothom té l'oportunitat de reconduir les seves vides de manera

positiva, i quan es tracta d'infants menors d'edat, crec que no tenen l'oportunitat, sinó la necessitat i dret de poder gaudir d'una bona qualitat de vida, independentment de la família en la que es trobi.

COM LA SITUACIÓ D'UNA FAMÍLIA POT COMPORTAR QUE ELS INFANTS ES TROBIN EN SITUACIÓ DE RISC GREU

Olga Recasens Bisbal

RESUM

L'article que es presenta a continuació, aborda el treball que realitza l'EAIA del Tarragonès amb les famílies multi problemàtiques. L'objectiu de l'article fa referència a com repercuteixen aquests problemes als seu fills, ja que aquest fet, fa que es posicionin en una situació de risc greu. La metodologia emprada, es basa en l'experiència de pràctiques, assistint en entrevistes i coordinacions amb professionals, i també tenint en compte la teoria d'autors i el criteri professional sobre la qüestió. En el desenvolupament de l'article es podrà veure quina ha estat l'evolució en l'àmbit d'infància, i tot seguit, el treball que realitzen els serveis corresponents, en aquest cas, els Serveis Socials Bàsics i els Serveis Socials Especialitzats, concretament els Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència. En un segon lloc, es dóna pas al paper que juga la família, i la importància que presenta a causa de ser el principal agent socialitzador de

l'infant. En aquest apartat, es podrà apreciar quines són les principals problemàtiques de les famílies usuàries de l'EAIA del Tarragonès. És en funció d'aquesta explicació, que es dóna pas a la intervenció de l'EAIA, explicant quines són les principals metodologies que utilitza, i els ens participatius, el més destacat, el Servei Territorial d'Atenció a la Infància i Adolescència. També s'aborden els factors de risc, protecció i de resiliència, els qual tenen un paper molt important en la intervenció amb aquestes famílies. D'una banda, es menciona quins rols adopten davant els conceptes mencionats, i d'altra banda, quin és el suport adequat que han de posseir per a la realització d'un canvi, tenint en compte diversos projectes que realitza el mateix Consell Comarcal del Tarragonès. Finalment doncs, hi ha les conclusions de l'article i les reflexions adquirides, tant a nivell personal al llarg de l'article com les pràctiques.

Paraules Claus: Infància, Família, Factors de Risc, Factors de Protecció, Resiliència.

ABSTRACT

The present article then addresses specific problems of EAIA of Tarragona . The objective refers to families who have problems and its implications for their children, because they are at a serious risk . The methodology used is based on practical experience , attending interviews and coordination with professionals and also considering the theory author and professionals on the issue . In the development of the article you can see what has been the trend in the field of childhood , and then the work undertaken by the relevant services , in this case , basic social services and specialized social services , particularly teams Care for Children and Adolescents . In a second step occurs in the family role and importance because it has to be the main agent of socialization of the child . In this section you can see

what are the main problems of the families who use the EAIA of Tarragona . It is according to this explanation , which leads to intervention EAIA explaining what the main methodologies performed , and we participatory highlights the Territorial Service of the Care of Children and Adolescents . Giving way to the end of this article also mentioned risk factors , protection and resilience , which have an important role in the intervention with these families . First, what roles mentioned before adopting the concepts mentioned , and secondly , what it must have adequate support for the implementation of a change , considering various projects carried out by the Regional Board of Tarragona . Finally then, are the conclusions of the article and reflections acquired both personally throughout the article as practices.

Keywords: Children, Family, Risk Factors, protective factors, resilience.

INTRODUCCIÓ

L'article que es presenta a continuació, fa referència als infants que es troben en situació de risc greu, i que principalment, és a causa de la situació problemàtica en la qual els seus pares es troben submergits.

Realitzant una breu exploració en l'evolució sobre els infants, cal tenir en compte que l'àmbit d'infància en el Sistema Català, ha estat submergit a un gran volum de legislacions i modificacions, sempre i quan però, amb l'objectiu de garantir el benestar i interès superior del menor. Tanmateix, s'ha de donar èmfasi a un dels principals pilars dels infants, és a dir, la família, coneguda com el primer agent socialitzador.

La família és la que estableix el primer vincle afectiu amb els seus fills, els garanteix la cobertura d'unes necessitats bàsiques, una educació, i un suport i acompanyament al llarg de la vida. És per aquest motiu, que cal preveure que la situació de les famílies sigui la més estable i benestant possible, ja que les seves conductes i circumstàncies influeixen als infants i a les seves condicions de vida.

Cal tenir present però, que a conseqüència d'una conducta problemàtica per part d'una família, i a la vegada, quan entren en risc els seus fills, es preveu una intervenció des dels Serveis Socials Bàsics (SSB), iniciant l'obertura d'un expedient, i intervenint com a professionals, un treballador social, un educador social i en algunes ocasions, un psicòleg social. Aquest equip, intentarà prevenir l'aparició de noves conductes de risc i a la vegada, eradicar les diverses problemàtiques presents, tot amb l'objectiu de renovar el benestar que hi havia prèviament a la situació actual. Amb la família es durà a terme un Pla de Millora Familiar, per tal de treballar totes aquestes mancances, les quals fan que la família es posicioni amb situació de risc greu. A la vegada, caldrà potenciar tots els factors de protecció que apareguin en la mateixa família. Aquests darrers factors, seran els que promouran el retorn de la situació estable en l'entorn familiar i l'infant en qüestió.

Pel que fa a les problemàtiques, i en relació a l'àmbit social, cal realitzar un breu anàlisi per tal d'abordar el nivell d'aquestes dificultats en les que es troben

les famílies. Així doncs, realitzant una aproximació sobre la situació en la que es posiciona un infant, s'haurà de decidir quina és la intervenció que requereix la família, és a dir, des de SSB amb una situació de risc o des de Serveis Especialitzats (SE) amb una situació de risc greu.

Partint d'unes problemàtiques de nivell greu, com per exemple una toxicomania, violència de gènere, negligència en les funcions parentals, empresonament per part d'un dels progenitors, entre d'altres, o una família multi problemàtica, és a dir, amb la presència de més d'un problema, cal tenir en compte que l'equip més apropiat per a intervenir serà el provinent dels Serveis Especialitzats. L'Equip d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA), serà el que durà a terme aquesta intervenció amb la família. Aquest equip està compost per un treballador social, un educador social, un pedagog i un psicòleg social. La interdisciplinarietat en la que està compost l'equip, els permetrà realitzar un diagnòstic i una intervenció amb la família en qüestió.

Pel que fa als usuaris amb els quals intervé l'EAIA, cal tenir en compte que, parteix de la naturalesa d'un servei especialitzat, i les famílies amb les que es treballa, hi acudiran a partir d'una derivació, ja sigui provinent dels SSB o bé des dels Serveis Territorials d'Atenció a la Infància i Adolescència (STAIA)¹.

Aquest article, es centrarà amb les famílies usuàries d'un EAIA, és a dir, aquelles que presenten un risc greu en quant a l'infant. Es durà a terme una explicació de les principals problemàtiques que presenten aquestes famílies, tot i tenint en compte que, el context social es delimita en la Comarca de Tarragona, exclosa la mateixa ciutat, ja que hi ha com a referència la intervenció que realitza l'EAIA del Tarragonès, situat al Consell Comarcal del Tarragonès.

Cal tenir en compte que, pel que fa a la metodologia, aquest article es basa principalment en l'observació participant de les entrevistes amb les famílies usuàries de l'EAIA. No obstant això, aquest mètode empíric, es complementarà també en l'assistència a diverses sessions de professionals que ofereix el

¹Els casos que deriva aquest servei presenten una problemàtica més greu en quant a mancances que presenta un infant. És superior a un EAIA, ja que aquest està compost per un Equip Funcional d'Infància, però depèn del DGAIA, la Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència.

Consell Comarcal del Tarragonès, com per exemple el projecte “Tasta” i “Eduquem a casa amb les famílies”. D'altra banda, fer esment que, tota aquesta informació, serà contrastada d'una banda amb la pròpia documentació de l'EAIA del Tarragonès, i d'altra banda, amb diversos autors que també tracten amb la matèria en qüestió.

A la vegada, es facilitarà l'explicació de les diverses intervencions que realitzen, i tenint en compte el treball principal, el que es realitza amb les famílies, per tal d'abordar les problemàtiques en les que es situen. També hi haurà constància de les diverses posicions que han d'adoptar els professionals amb les famílies davant l'entrevista, tanmateix, les principals actituds de les famílies usuàries en les que s'afronta un EAIA, que principalment no són estables.

Donant pas al desenvolupament de l'article, a continuació es mostren les diverses parts que el configuraran, per tal de donar resposta a la prèvia situació plantejada. En primer lloc, es realitza una breu explicació de la història en infància, arribant fins la llei actual que els empara, i què s'entén per situació de risc greu. En segon lloc, s'introduirà de manera explícita el concepte de família, amb els seus factors de protecció, de risc i la resiliència. També es tindrà en compte la intervenció que es dur a terme i les diverses posicions que adopten ambdues parts, és a dir, els professionals i els usuaris. Un cop mencionada la família i la seva importància, es dóna lloc a la intervenció, d'una banda des dels Serveis Socials Bàsics, i d'altra banda, concretament des de l'EAIA, el Servei Especialitzat. Finalment doncs, es trobarà l'apartat de conclusions i les pròpies reflexions que comporten el tema en qüestió.

1. LA HISTÒRIA EN L'ÀMBIT D'INFÀNCIA.

En aquest apartat, es durà a terme una breu explicació sobre l'evolució que presenta la infància, concretament en el territori espanyol, i en el català, en quan es va dur a terme el traspàs de competències.

Segons Allueva (2011), en primer lloc, pel que fa al nivell estatal, trobem que la normativa espanyola en matèria d'infància, s'ha mostrat permissiva i flexible davant les evolucions que s'han produït al llarg de la història, sobretot a nivell internacional, destacant l'aprovació de La Convenció dels Drets de l'Infant. Així doncs, a partir de la rellevància que mostra aquest document, la legislació nacional es divideix en dues etapes, les quals són les següents:

- Amb anterioritat a la Convenció, es destaca la Constitució Espanyola de 1978 i les diverses reformes del Codi Civil Espanyol, les quals inicien l'any 1981 i s'introdueixen a finals de l'any 1987.
- Amb posterioritat a la Convenció, on es troba la disposició de la Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'enjudiciament civil.

En segon lloc, a nivell d'actuació autonòmic cal destacar que es dur a terme a partir de dos esdeveniments significatius:

- L'aprovació, des de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya, de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, el 29 de desembre de 1978, promulgat mitjançant la Llei orgànica 4/1979, de 18 de desembre de 1978.
- El compliment del mandat constitucional pel qual es va transferir a les comunitats autònomes el bloc assistencial de l'Obra de protecció de menors en virtut del qual disposa l'article 148.1.20 de la Constitució Espanyola.

Cal destacar que, des del moment que Catalunya assumeix les competències en l'àmbit administratiu en matèria d'assistència social, joventut, protecció i tutela de menors, assumeix a la vegada, la responsabilitat en la guarda i tutela dels menors que es troben desprotegits i la responsabilitat màxima davant les

institucions públiques dirigides a la protecció i tutela de menors. Tanmateix, aquestes modificacions de caire positiu, han afavorit a que Catalunya pugui adquirir la seva capacitat de legislació en matèria de protecció de menors.

No obstant això, és important destacar que a partir d'aquestes actuacions, i sobretot des de la transferència de competències a la Comunitat Autònoma, es van desenvolupar diverses lleis relacionades en l'àmbit, per tal d'anar millorant la situació de les polítiques de protecció als menors.

Cal tenir present que, la dispersió davant la legislació d'atenció als menors, al llarg de la història, ha esdevingut molt canviant, amb moltes modificacions i innovacions entre les lleis. És per aquest motiu, que es va valorar la necessitat i voluntat de realitzar i incorporar una normativa única de protecció als drets dels infants, per tal de poder afrontar les problemàtiques en infància i adolescència en situació de risc greu i desemparament (Castillo, 2005).

Així doncs, en referència a aquesta legislació unificada, mitjançant tots els canvis prèviament realitzats, la Llei 14/2010 Llei dels Drets i les Oportunitats en Infància i Adolescència (LDOIA), ha aportat a l'ordenament jurídic català més claredat i unitat davant la protecció als menors. Realitzant una breu introducció del que pretén aquesta nova llei i vigent actualment a Catalunya, es pot descriure a partir de tres eixos fonamentals:

- ❖ Unificar la legislació catalana sobre la infància i l'adolescència, independentment de si es troba en situació de risc o desemparament o no.
- ❖ Visualitzar la infància i l'adolescència com a subjecte de drets i oportunitats.
- ❖ Actualitzar la normativa d'acord amb les seves noves necessitats i circumstàncies socials.

La LDOIA és la llei més complerta fins al moment, ja que té una part de reconeixement de drets, una de promoció administrativa de polítiques públiques i una altra de protecció civil.

A nivell general, una nova innovació que presenta la LDOIA, fa referència a què per atendre a un menor, no caldrà desamparar, sinó que es podrà treballar amb la pròpia família dins del nucli familiar. Aquest fet, comportarà grans canvis en el nombre de menors tutelats. Amb aquesta innovació doncs, serà quan s'actuarà des de la situació de risc greu. Aquestes famílies, continuaran rebent suport econòmic i l'atenció del Departament corresponent mentre es trobin en situació de risc greu (Allueva, 2011).

La LDOIA s'adreça a tota la població infantil i adolescent en general, i dicta preceptes proactius per aconseguir un major benestar pels infants, sense que aquests es trobin en risc o dificultat. A la vegada, reconeix i potencia els drets dels infants i adolescents, així com la seva protecció.

Cal destacar que, millora el suport cap a les famílies, reconeixent-la com a millor espai pel desenvolupament dels infants i adolescents.

Finalment, pel que fa a la matèria que ocupa aquets article, reconduint al concepte de risc social, la definició que ofereix la LDOIA davant el risc greu estableix que:

“ S'entén per situació de risc la situació en què el desenvolupament i el benestar de l'infant o l'adolescent es veuen limitats o perjudicats per qualsevol circumstància personal, social o familiar, sempre que per a la protecció efectiva de l'infant o l'adolescent no calgui la separació del nucli familiar” (LDOIA, art. 102.1).

2. LA FAMÍLIA, ELS FACTORS DE PROTECCIÓ, DE RISC I LA RESILIÈNCIA.

“La família tiene un importante papel socializador, es el primer contacto con los aprendizajes básicos, el primer grupo con el que se encuentra el ser humano” (Panchón, 1995, p.61).

Tal i com aquesta autora ens afirma, la família és el principal agent socialitzador per un infant, i per tant, l'eix vertebrador de la seva educació i desenvolupament com a persona. És per aquest motiu, que l'estructura que mostra, és de gran influència per l'infant, i per tant, totes les conductes

habituals que exerceixi cada família, són les que desencadenaran un ritme de vida o altre dels infants.

Tanmateix, Pi (2002), ens parla de que la família és la responsable de satisfer les necessitats dels infants, i que a la vegada, *“els infants són les primeres víctimes dels conflictes familiars i socials”* (Pi, 2002, p.10).

És doncs per aquest motiu, que quan en una estructura familiar apareixen problemes, independentment de la seva tipologia, aquests afecten a la integritat i desenvolupament del infant, ja que des d'un inici, percep que la situació en la que es troba no és la normalitzada socialment, i que en el seu entorn, hi ha una sèrie de circumstàncies que atempten en el seu benestar. Tot i això però, cal a destacar que, al llarg d'aquestes vivències, arriba l'extrem en què els propis infants normalitzen la situació de la seva família, creient que l'estat en el que es troben, és l'adequat i estable, és a dir, que no creuen amb la necessitat de realitzar un canvi. Aquest fet s'ha pogut observar a les entrevistes, i cal a destacar que, el treball que han de realitzar els professionals és molt important, ja que el seu objectiu es modificar aquesta visió davant la situació donada.

Pel que fa a les famílies amb les que treballa l'EAIA del Tarragonès, cal tenir en compte que, aquestes presenten diverses problemàtiques, i que per tant, és aquesta situació en la que es troben, la que produeix una situació de risc greu pels seus infants. A continuació, es mostren les problemàtiques que actualment tenen intervenció des de l'EAIA del Tarragonès, concretament ordenades de més a menys volum:

Famílies amb dificultats per al desenvolupament de les funcions parentals (educativa, emocional, afectiva, normativa
Infant / Adolescent desatès per part dels seus progenitors.
Drogo dependències dels pares
Infant / Adolescent que presenta problemàtica emocional o caracterials importants.
Maltractament psíquic.
Trastorn mental dels pares
Maltractament físic.
Infant / Adolescent abandonat per part dels pares o cuidadors.

Imprudències reiterades.
Maltractament prenatal.
Famílies amb algun progenitor empresonat.
No hi ha vincles afectius.
Abús sexual de infants / adolescents.
Famílies que ja tenen algun fill institucionalitzat en algun equipament residencial.
Des escolarització reiterada i continuada.
Infants / Adolescents amb bloquejos d'aprenentatge importants, no derivats de les seves limitacions intel·lectuals, congènites o traumàtiques.
Induir a la delinqüència.
Infants / Adolescents amb problemes de desnutrició o manca d'higiene importants.
Infants / Adolescents que han fet actes delictius de certa importància.
Infants / Adolescents habituals al consum de substàncies que generen drogodependència.
Explotació d'infants / adolescents.
Mendicitat d'infants / adolescents.

Font: Memòria 2013 – 2014 de l'EAIA del Tarragonès.

Cal destacar que, la majoria de famílies usuàries de l'EAIA del Tarragonès, presenten la característica de ser família multi problemàtica, i per tant són concebudes *“como un sistema vulnerable de alto riesgo, tanto por la acción de sus mecanismos internos, como de fuerzas sociales que potencian su disfuncionalidad”* (Gómez, Muñoz, Haz, 2007, p.43).

Els mateixos autors, en el seu article, duen a terme una classificació davant aquesta tipologia de famílies, la qual de manera sintetitzada és la següent.

Davant el concepte de famílies multi problemàtiques, realitza un esquema amb diversos problemes: en primer lloc, la polisimptomatologia i crisis recurrent, on destaca les idees principals d'ambdós termes. D'una banda la polisimptomatologia amb la presència de problemes múltiples, de gran complexitat i gravetat, quan hi ha més d'un portador de simptomatologia i amb episodis recurrents de crisis individuals i familiars. D'altra banda, la crisi recurrent amb dificultats de caràcter material o físic, relacions conflictives amb l'entorn circumdant i les relacions conflictives amb l'interior del sistema familiar.

En segon lloc, destaca la desorganització, amb característiques com l'estructura caòtica o bé amb la comunicació disfuncional. Tot seguit, dona pas a l'abandonament de les funcions parentals, davant de termes com la nutrició, la socialització o l'educació. En quart i últim lloc, argumenta el concepte d'aïllament, ja sigui amb la família extensa o la xarxa social i institucional.

Tal i com es pot observar amb aquesta breu explicació, les característiques que presenta una família multi problemàtica, equivalen majoritàriament amb el perfil de les famílies usuàries de l'EAIA del Tarragonès.

Davant aquesta situació en la que es troben, cal tenir en compte una sèrie de conceptes, els quals podran facilitar o agreujar la situació de risc greu en la que es troben sotmesos els infants. Cal destacar que, aquests conceptes es desenvolupen de manera general en la LDOIA i en el diccionari bàsic de la Generalitat de Catalunya, i es plasmen a continuació.

En primer lloc, els factors de protecció són factors que potencien el desenvolupament de l'infant o l'adolescent reduint les probabilitats que aparegui una situació de risc o desemparament.

En segon lloc, els factors de resiliència són aquelles característiques del propi infant o adolescent i del seu entorn que redueixen els efectes de les situacions de risc o desemparament patides i el poden ajudar a superar-les.

En tercer i últim lloc, els factors de risc són el conjunt de condicions mesurables per mitjà de variables o indicadors que, d'acord amb dades científicament demostrades, participen en les situacions de risc o desemparament. Els factors de risc fan referència a les condicions o circumstàncies de l'infant, la seva família o el seu entorn que poden contribuir a fer aparèixer o augmentar una situació perjudicial per ell.

Segons Páramo (2011), davant aquests conceptes, cal tenir en compte que, en la majoria d'ocasions les famílies presenten més factors de risc que factors de protecció, ja que a causa d'una manca de reconeixement de la situació vulnerable, el canvi no hi és present.

“[...] la família es desdiu de reconèixer la situació de mancança que pateixen els seus fills i filles i es neguen a assumir cap compromís de millora. Aquests són els casos tractats habitualment pels Equips d’Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA)[...]” (Aramburu i Val, 1994, p.36)².

Tot i això però, pel que fa als factors de protecció i la resiliència, cal tenir en compte que molts dels infants amb els que intervé l’EAIA del Tarragonès, presenten una gran capacitat per tal de poder afrontar la situació en la que es troben, i presenten una gran motivació per aconseguir un canvi, al mateix temps que un benestar en les seves vides. De la mateixa manera que, abans s’ha fet referència a què els mateixos menors normalitzen una situació negligent, també es pot destacar com presenten la gran capacitat per afrontar una quotidianitat què no és la adequada.

“La resiliencia es la capacidad del ser humano para hacer frente a las adversidades de la vida, superarlas e inclusive ser transformado por ellas” (Grotberg, 1995:159)³.

Tal i com s’ha pogut observar, en aquest apartat, s’ha fet esment del què es considera una família per un infant i la importància què presenta. Tanmateix, tal i com es marca amb l’objectiu d’aquest article, la família usuària d’un EAIA presenta problemes que atempten contra el benestar dels seus fills. A la vegada, s’ha pogut comprovar quins són els tres factors principals que interfereixen en la família, risc, protecció i resiliència, i de manera sintetitzada quin paper juguen en aquestes situacions. Així doncs, a continuació, es donarà pas a la intervenció i treball que es dur a terme amb les famílies, amb l’objectiu per part dels professionals, d’abordar la situació i evitar un possible desamparament de l’infant.

² Citat a Castillo, 2005.

³ Citat a Ugarte, 2001.

3. LA INTERVENCIÓ DELS SERVEIS SOCIALS BÀSICS I ELS EAIA.

Davant la detecció d'una situació de risc en un infant, cal tenir en compte que, la intervenció que es realitza pot partir de la base de l'actuació de dos serveis; d'una banda els SSB, els quals realitzen un Pla de Millora Familiar per tal de garantir novament el benestar del menor. D'altra banda, en els supòsits en què les problemàtiques que presenta la família empitjorin, o a causa de la gravetat que presenten els fets, aquests duen a terme un Protocol de Derivació als SSE, en aquest cas, concretament als Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA).

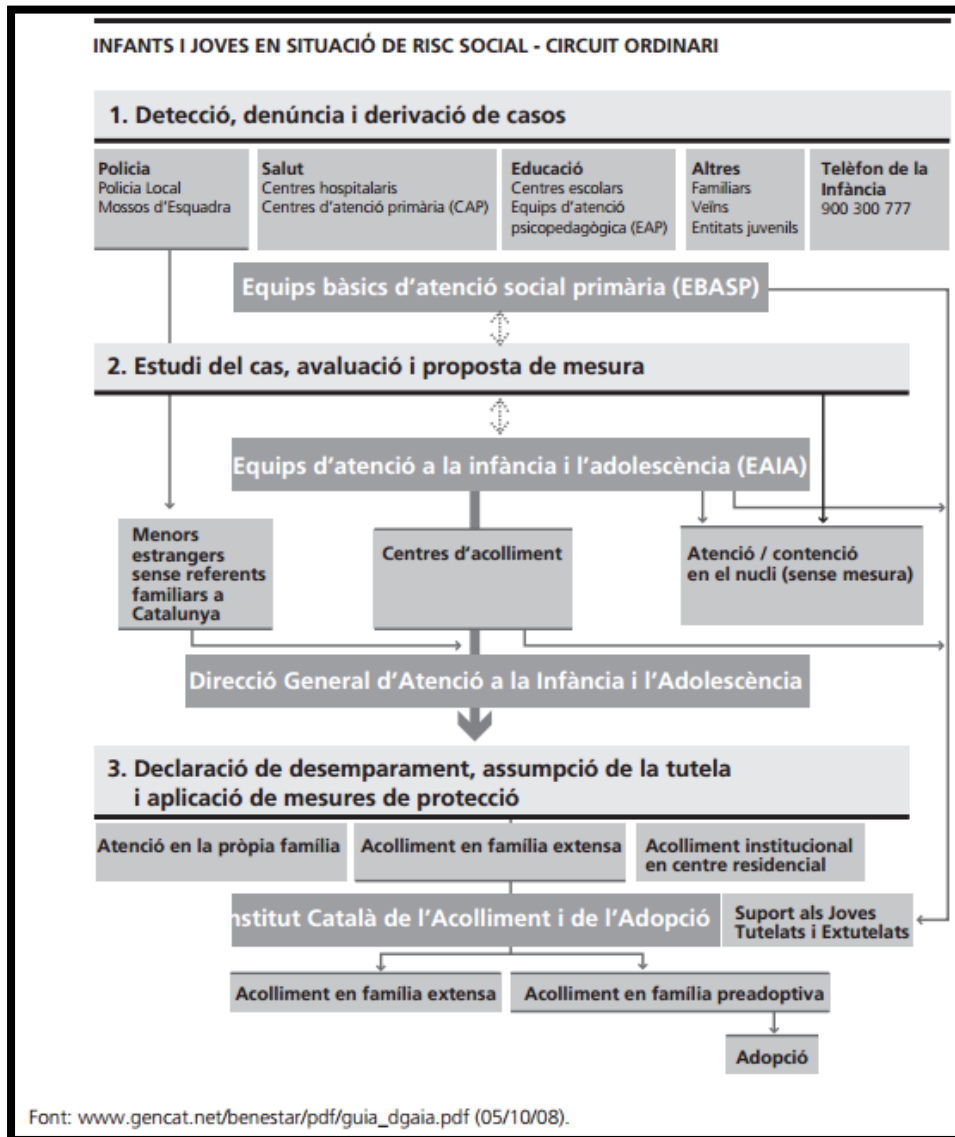
Els SSB estan compostos per un treballador social, un educador social i en algunes ocasions un psicòleg social. A partir de la detecció d'una negligència, una denúncia o una sol·licitud per part d'un familiar, aquest equip és el que realitzarà el primer contacte amb la família, amb l'objectiu d'abordar la problemàtica i reiniciar la situació de benestar, la que principalment tenia l'infant.

Tal i com es pot observar en la LDOIA, concretament en l'article 103, es fa especial esment de la intervenció d'aquests serveis. Explica com cal valorar l'existència d'una situació de risc, i si ho requereix, aplicar les mesures corresponents per dita situació. També menciona que en el supòsit que els Serveis Socials Bàsics no la pugin abordar, caldrà informar de la situació als serveis corresponents, per tal de que intervinguin amb la família i l'infant, en aquest cas, els Serveis Especialitzats en Infància i Adolescència, els EAIA.

L'EAIA és un equip interdisciplinari configurat per un psicòleg, un pedagog, un educador social i un treballador social. Aquests equips amb professionals especialitzats, van sorgir per tal d'avaluar les situacions de risc greu de cada infant i per proposar mesures protectores en els supòsits que ho requereixin.

Gràcies a la interdisciplinarietat que uneix l'EAIA, és a dir, el conjunt de professionals que estan especialitzats en diferents ciències i disciplines, permet que l'equip es nodreixi de l'aportació de les visions de totes aquestes, i a més a més, elabora com a resultat final una intervenció en comú, producte de la reflexió i aprenentatge sobre la pràctica compartida.

A continuació es mostrarà un exemple, extret des de la guia de la DGAIA, Generalitat de Catalunya, d'un circuit del sistema català de protecció de la infància i adolescència.

Tal i com es pot observar amb aquesta il·lustració, les fonts de detecció, denuncia i derivació dels casos van molt més enllà de l'explicació d'aquest article, ja que ens limitem a partir de la base dels SSB. Tot i això però és interessant el circuit que mostra ja que, avarca més serveis i recursos de l'àmbit infantil i a la vegada, ofereix una breu explicació davant les mesures de protecció aplicables als infants tutelats.

Així doncs, i de la mateixa manera que es pot observar en la quotidianitat de l'EAIA del Tarragonès, els casos que habitualment tracten, solen ser a partir d'una derivació dels SSB i en les situacions més complexes, com per exemple un maltractament físic i psíquic, un abús sexual i/o un abandonament, venen derivats des del STAIA.

Finalment, cal tenir en compte que, la intervenció que es realitza amb els infants en situació de risc greu, depèn de qui ho derivi, ja que, no presenta la mateixa urgència un cas derivat des de SSB que un del STAIA, per tant, la intervenció amb la família, sempre esdevindrà en funció de les necessitats que requereixi el menor.

4. LA INTERVENCIÓ AMB LA FAMÍLIA USUÀRIA DE L'EAIA.

Per tal de donar pas a aquest punt de l'article, i a la vegada el més important, primer de tot es realitzarà una breu introducció sobre el procediment que ve estipulat en la mateixa llei, davant la intervenció d'un EAIA.

L'article 103 de la LDOIA, descriu quina és la intervenció que ha de dur a terme aquest equip amb els infants que es troben en una situació de risc greu. Explica que primer de tot, cal dur a terme un estudi sobre la família, i tot seguit un compromís socioeducatiu, dirigit als progenitors o titulars de la tutela i amb l'objectiu d'abordar aquesta situació. Destaca què, si no s'obté col·laboració ni participació per dits agents, i la situació del menor empitjora, caldrà dur a terme un informe proposat de desemparament, a la vegada, elevar-ho al departament corresponent, que serà l'encarregat d'iniciar el procediment adequat a la circumstància que es dona.

Paral·lelament a aquest procediment que ofereix la LDOIA, tot seguit es facilita una breu explicació sobre el procediment que es realitza a l'EAIA del Tarragonès en quan s'alerta davant la situació de risc greu d'un infant.

En primer lloc, quan un infant està en risc greu, l'EAIA realitza un Compromís Socioeducatiu (COSE), el qual presenta una durada màxima d'un any però amb accés a prorrogues. Cal destacar que amb aquest treball, les famílies tenen dret a rebre una prestació econòmica també coneguda com COSE per tal de poder millorar la situació que presenten els seus fills.

En segon lloc, quan l'infant es troba en situació de desemparament. Aquesta situació pot ser donada directament, és a dir, que arribi el cas i ja hi hagi aquesta proposta. D'altra banda però, també pot succeir que un infant es trobi en situació de risc greu, i a causa de la manca de procés de canvi de la seva família, la situació de l'infant vagi empitjorant, i tot i que es comuniqui als pares, aquests no facilitin millores, fins que arribi el moment d'informar del possible desemparament. En aquest procés, l'EAIA del Tarragonès, realitza un Pla de Treball, el qual també té un màxim d'un any. En aquest període, s'ha de treballar amb la família, i en quan arribi el termini, s'ha de decidir si l'infant ha millorat i per tant se'l torna a catalogar en situació de risc greu, o conseqüentment, la situació és la mateixa o ha empitjorat, i per tant, és necessari tutelar a l'infant, per garantir el seu interès i benestar personal.

En tercer i últim lloc, es destaca el procés de tutelar, el qual es troba un infant desemparat. En aquest moment, amb la família es treballa amb un Pla de Millora, en el que es marquen uns objectius per tal de poder recuperar les funcions parentals del seu infant.

No obstant això, els progenitors i en algunes ocasions els acollidors d'aquests menors, tenen dret a les compareixences, que són un document en el què tant els professionals com les famílies poden anotar demandes i/o desitjos davant la situació amb la que es troben.

Per tal de concloure amb aquesta explicació, cal tenir en compte que, totes les decisions que prengui l'equip interdisciplinari de l'EAIA, hauran de ser comunicades i informades a través de diversos models de documents, al STAIA, i aquest ens administratiu, que depèn de la Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència (DGAIA) i de la Generalitat de Catalunya, decidirà si la proposta de l'EAIA és la més adequada pel menor, i durà a terme una acció o altra, sempre i quan però en funció del superior interès del menor.

Introduint la intervenció amb les famílies usuàries de l'EAIA del Tarragonès en situació de risc greu, cal tenir en compte que, es parteix del reconeixement o no la situació vulnerable en la que es troba la família. En primer lloc, cal tenir en compte que, si la família es conscient de la necessitat de canvi, el treball que es durà a terme serà molt més fàcil, participatiu i eficient. En canvi, i en segon

lloc, si la família usuària no entén el motiu d'aquesta intervenció i creu que la seva quotidianitat és l'adequada, el treball que s'haurà de fer amb la família, és més difícil ja que principalment, amb el que s'ha de treballar, és amb el reconeixement de la problemàtica que els envolta.

Quan l'EAIA obra expedient amb una família en situació de risc greu, per iniciar un COSE, cal tenir en compte que, en la gran majoria d'ocasions sorgeix a partir del protocol de derivació del SSB. També cal destacar que, la majoria de les famílies doncs, ja saben quin és el paper dels professionals i ja coneixen quina és la metodologia que es dur a terme, ja que prèviament han tingut contacte amb SSB. No obstant això, gran part d'ells, no entenen quin paper juguen amb l'Administració, i tampoc creuen amb la necessitat d'implantar algun canvi en les seves vides.

És doncs en aquest moment, quan l'EAIA ha de començar a treballar amb les famílies, amb l'objectiu de disminuir l'increment dels factors de risc, i potenciar els factors de protecció per aconseguir un canvi.

Cal tenir en compte que, el treball que s'ha de realitzar amb aquestes famílies és molt difícil, ja que hi ha l'estereotip de que *"me van a quitar mis hijos"* tal i com ho expressen elles, i per tant apareixen amb resistències que impedeix un treball beneficiós.

Per aquest mateix motiu, l'EAIA intenta fer un bon treball amb les famílies, des de coordinacions amb els serveis als quals són derivats per millorar la seva situació, visites a domicili per incrementar la qualitat de vida, la participació de l'educadora social en el dia a dia d'aquestes famílies, per tal de poder gaudir d'una bona organització, rols, normes i límits en el nucli, i entrevistes motivadores per les famílies, en les que es pretén augmentar la capacitat de superació d'aquestes, és a dir, la resiliència, i potenciar els factors de protecció per tal de que presentin seguretat i confiança en elles mateixes.

Tal i com es pot comprovar, aquest treball és molt difícil de dur a terme, i d'altra banda cal molta empatia amb les famílies, ja que probablement la situació en la que es troben els impedeix trobar forces per a superar-la.

Així doncs, és per aquest mateix motiu, que el Consell Comarcal del Tarragonès ha implantat varis projectes que van adreçats a aquesta tipologia de famílies per tal de què, sense marcar la diferència entre professional i usuari, siguin capaces d'afrontar la situació en la que es troben i puguin reiniciar la qualitat de vida adequada.

L'objectiu principal d'aquests projectes és reunir als pares usuaris de l'EAIA del Tarragonès, del mateix municipi o pròxim, per tal de què comparteixin vivències i entre elles siguin capaces de proporcionar-se ajuda per a superar els obstacles de la vida quotidiana. Aquestes sessions que es realitzen són supervisades per treballadors socials i educadors socials dels SSB i ells mateixos, els ofereixen material, com per exemple pel·lícules o curtmetratges per tal de mostrar empatia i reconèixer la necessitat del canvi.

Aquestes sessions són les que realment tenen important rellevància de dur a terme, ja que, les famílies no es veuen cohibides davant les actuacions que han realitzar mencionades per un professional, sinó que entre un grup d'iguals, estableixen l'ajuda mútua i el suport que verdaderament, és el que més necessiten davant aquesta situació. Tot i això però, amb la supervisió d'un professional, el qual podrà garantir que les orientacions entre els pares són les encertades davant la problemàtica.

Paral·lelament a aquestes formacions on els principals protagonistes són els usuaris, en les entrevistes amb l'EAIA, també es necessari compartir les emocions que els han causat, i el treball que han de realitzar, partint de la base de l'empatia, l'escolta activa i una bona comunicació, que seran les claus principals per a l'impuls del canvi i una nova era.

Per tal de concloure amb aquesta intervenció quotidiana de l'EAIA amb les famílies i infants en situació de risc greu, també és molt important saber que, la relació que s'ha d'establir amb les famílies ha de ser el més igual possible, és a dir, evitar jerarquitzacions i diferències. El motiu sorgeix a causa de què s'ha de tenir en compte que les famílies acudeixen a unes dependències on no coneixen realment quin serà el motiu de la citació, però sí que saben que hi haurà uns professionals que els qüestionarà com a pares i sobre el ritme de vida que porten.

Finalment, s'ha d'establir una relació adequada per tal de què pugin disposar amb l'EAIA tota la confiança que sigui necessària, per explicar en quin moment de les seves vides es troben, i poder optar, amb la seva ajuda i amb la pròpia col·laboració a un canvi gratificant. No obstant això, si els professionals establissin distància amb la família i una superioritat davant les mateixes, consegüentment tindrien una família usuària amb por a explicar les seves situacions vulnerables i per tant, una impossibilitat de treballar de manera conjunta per reconèixer i establir el canvi.

5. CONCLUSIONS I REFLEXIONS PERSONALS.

A nivell de conclusions d'aquest article, m'agradaria i crec que és necessari, realitzar-ho a partir de diversos nivells, de la mateixa manera que s'ha estructurat l'article.

En primer lloc, pel que fa a l'evolució de l'àmbit d'infància, s'ha pogut comprovar com, al llarg de la història han estat vigents diverses legislacions de manera descentralitzades, fins arribar a dia d'avui amb la LDOIA, una llei eficaç i que unifica diversos àmbits, amb l'objectiu de garantir l'interès superior de l'infant. Cal però tenir en compte que, aquesta llei està adaptada en gran proporció a les necessitats i vivències que es troba submergida avui Catalunya, i que per tal de que la seva eficàcia fos garantida igual que fins avui, seria bo que anés prosperant amb el pas dels anys, sempre però, tenint en compte quines són les principals necessitats que demanden els infants en situació de risc greu o desamparament.

En segon lloc, pel que fa a la intervenció dels Serveis Socials Bàsics i els Serveis Socials Especialitzats, es pot observar com les funcions que ofereixen són diverses, causa però de què la seva finalitat també ho és. Es destaca doncs, la principal diferència, uns són bàsics, és a dir, de primer contacte amb la ciutadania i d'atenció més immediata, en canvi, els especialitzats, requereixen d'una derivació i per tant, l'atenció que realitzen és més específica, en aquest cas dirigida als infants en dita situació.

Pel que fa concretament a l'atenció que ofereix l'EAIA, aquest és un equip interdisciplinari, que majoritàriament, rep els casos en què els infants es troben

en una situació molt vulnerable, i que per tant el seu benestar, es troba envaït per unes condicions de vida inadequades. El seu objectiu doncs, novament seguint la LDOIA es vetllar pel seu benestar.

Tenint en compte el paper que juga a nivell de mesures i/o actuacions, l'EAIA, és el servei encarregat de decidir quins són els canvis que s'han de dur a terme per tal de què un infant tingui garantit un nivell de vida adequat. Tot i això però, i a nivell de crítica, presenta una gran dependència davant el STAIA, el qual valora tota informació que l'EAIA envia, i és l'ens encarregat de decidir si la proposta serà acceptada o no.

Pel que fa a l'experiència adquirida davant aquesta situació, en algunes circumstàncies, un EAIA es pot trobar des ubicat davant una proposta, ja que a partir del contacte que estableix amb la família ho creu necessari, però hi ha la limitació del STAIA, que es pot donar el supòsit de què no ho accepti. Tot i això però, en moltes ocasions, s'intenta arribar a un consens, per tal de què l'infant pugui seguir amb el nivell de vida corresponent.

És per aquest motiu doncs, que la meua percepció és que el fet de que el STAIA hagi de validar tota proposta de l'EAIA, el que pot provoca és un cert desacord, també tenint en compte la importància que tenen la majoria de situacions. Pel que fa als criteris professional, no són validats i per tant, els obliga a reorientar la proposta cap a mesures no òptimes, perquè l'òptima ja l'havien proposat.

En tercer lloc, s'ha fet referència a la família, com el principal agent socialitzador dels infants. En aquest apartat, tal i com es pot observar en l'article, s'ha fet esment de quin és el paper que juga davant un infant en ple desenvolupament, i com les carències que presenten les famílies, afecten a la integritat dels seus infants. És per aquest motiu doncs, que cal dur a terme un gran treball, a nivell professional, per tal de potenciar un canvi i garantir un nivell de vida als membres més vulnerables, és a dir, als infants.

En quart i últim lloc, destacar la intervenció concreta amb aquestes famílies, és a dir, quin és el treball que juga tant l'EAIA com l'Administració, per a garantir el benestar de l'infant en risc greu. S'ha tractat la principal metodologia que

presenta l'EAIA, des de la burocràcia que utilitza fins a les pràctiques professionals que realitzen per a generar un canvi. No obstant això, sempre caldrà tenir present que, el principal aspecte que cal tenir en compte amb una família usuària de l'EAIA, és el reconeixement de la problemàtica i la necessitat del canvi. És molt important tenir consciència d'aquest aspecte ja que, si la família manca d'aquest reconeixement, la intervenció apareix de caire dificultós, ja que no es presenta la participació ni motivació cap al canvi.

Finalment doncs, englobant el conjunt de conceptes que s'han tractat en aquest article, de manera personal, crec que tot i tenint una bona referència davant l'atenció als infants, en aquest cas la LDOIA, cal molt de treball amb les famílies, principalment per tal de reconèixer la necessitat de canvi. És important tenir en compte els factors de protecció, de risc, i la resiliència que presenta cada usuari, ja que com ven bé es sap, ningú és igual, i tothom requereix del seu temps i espai davant una situació en concret. Novament, cal conscienciar entorn aquest reconeixement, ja que les situacions que pateixen els progenitors, són les que repercuteixen en la integritat dels seus infants i per tant, és en aquest moment quan hi ha la necessitat de la intervenció dels professionals.

Actualment, i donant per finalitzades aquestes conclusions, es necessària la participació d'aquests professionals, per tal de potenciar les funcions parentals dels progenitors, amb l'objectiu d'abordar el més aviat i eficaç possible, la situació vulnerable d'un infant, i evitar el pitjor mal que poden rebre uns pares, és a dir, la suspensió de les funcions parentals, el desemparament.

Aquest darrer apartat de l'article, i a la vegada l'últim, donarà pas a les reflexions personals. La principal reflexió gira entorn la idea d'aquesta necessitat de participació dels professionals, per abordar el més aviat possible una situació vulnerable d'una família, i que a la vegada, repercuteix en el benestar dels seus infants.

En primer lloc, tal i com al llarg de l'article s'ha vist emmarcat, el concepte de risc greu requereix de la intervenció d'un Servei Especialitzat, en el cas de Catalunya, d'un EAIA. A la vegada però, la intervenció d'aquest equip amb la manca de participació i motivació d'una família, es veu totalment anul·lada. És

per aquest motiu, que la meua reflexió parteix de la base de potenciar un treball amb les famílies, a nivell d'iguals, per tal de poder aconseguir aquest reconeixement de la problemàtica en la que es posicionen.

Davant aquesta dificultat, i prenent com exemple el projecte que ha emprès el Consell Comarcal del Tarragonès, és necessari, i des del meu punt de vista, impulsar més programes per tal d'abordar aquestes situacions. D'una banda, potenciant els factors de protecció de la família, evitaríem que un COSE es convertís en un possible desemparament, a causa de la facilitat d'aparèixer més factors de risc en una família, que malauradament, es catalogada com a multi problemàtica. D'altra banda, un objectiu principal, també seria evitar que aquesta família hagués d'acudir a un EAIA iniciant un expedient de risc, és a dir, seria preferiblement que aquest treball també es potencies en els SSB amb un risc, evitant l'aparició del risc greu.

El treball amb la dualitat dels factors de protecció i els factors de risc, és molt complicada, sota la visió de l'observació d'entrevistes, majoritàriament totes les famílies apareixen amb por davant la situació, amb l'amenaça falsa de *"me van a quitar a mis hijos"* i amb una manca de participació molt important.

Un dels principals treballs que s'hauria de dur a terme de manera immediata és eradicar aquest estereotip, ja que així, el treball amb les famílies seria molt més eficaç.

No obstant això, també cal tenir en compte que, en quan una família es citada per primera vegada amb un EAIA, ja sigui per via correu o telefònicament, aquesta, no sempre es produeix. Un dels principals factors es podria denominar el conegut desconeixement de necessitat de canvi, ja que com que presenten una normalització davant la seva quotidianitat, no creuen amb la importància de treballar el seu dia a dia. A la vegada d'aquest aspecte, s'uneix la por i la desconexença de la funció d'aquest servei. És important donar rellevància al fet de naturalitzar una situació vulnerable, com prèviament ja s'ha mencionat, ja que, sigui per part de l'infant o sigui per part de l'adult, pot ser un facilitador de l'augment de factors de risc. És doncs, molt necessari, i sobretot amb els infants, trencar amb aquesta idea normalitzadora, per tal d'evitar que en un futur es tornin a reproduir situacions i vivències en risc de vulnerabilitat.

Una nova aportació doncs, seria la difusió de la seva funció, ja que, si la societat estigues més conscienciada davant què és un EAIA i quins són els seus objectius, probablement moltes famílies no introduirien una barrera a l'hora de ser ajudats.

A nivell d'aspectes a millorar davant els conceptes exposats, seria necessari l'impuls d'aquests programes a nivell general, per tal d'evitar arribar en aquestes situacions o si bé la família ja hi es, abordar la problemàtica el més aviat possible.

Haurien de constar unes breus formacions als professionals que intervenen davant les noves necessitats que hi ha en la societat actual. Un factor avui en dia desencadenant, pot ser la crisi econòmica a la qual estem submergits, ja que pot comportat una situació des estable en la família i per tant, desequilibrar l'ordre que prèviament hi havia.

Altres estratègies a considerar, serien bones a partir de la realització de més reunions a nivell professional per tal de supervisar els casos. A la vegada, establir noves metodologies professionals davant les alternatives sobre les problemàtiques familiars amb infants.

Concloent aquest últim apartat de l'article, tal i com s'ha pogut observar al llarg de tota l'explicació, entorn els conceptes de família i infància, sobre les necessitats que presenten les famílies, concretament les que presenten problemes i tenen a càrrec infants, cal realitzar un treball molt més profund, i conscienciar de la necessitat de reconèixer aquelles situacions que requereixen d'ajuda.

Finalment doncs, personalment crec que amb els professionals de l'àmbit social, i especialment els d'infància i família, aquest objectiu és totalment factible, només cal dur a terme unes noves estratègies i metodologies de treball, més específiques, davant aquestes situacions, i realitzar un treball amb les famílies, el qual està en plena potencia, tot per poder garantir el benestar personal a la ciutadania, sigui quina sigui la seva circumstància o moment de vida que es troben.

AGRAÏMENTS

Donar les gràcies als professionals que han fet que aquest article es pugui desenvolupar de manera satisfactòria; professionals de l'EAIA del Tarragonès, concretament al equip que he realitzat les pràctiques i indubtablement a la meva tutora, la qual ha realitzat una gran feina per tal de què pugui adquirir experiència professional en l'àmbit d'infància. Tanmateix a la tutora personal d'aquest article, la qual m'ha ofert suport, motivació i ajuda per a poder dur a terme aquest treball. Finalment, i no per això amb menys pes, a la Universitat Rovira i Virgili, per oferir la oportunitat en fer les pràctiques en aquesta sortida professional i pel suport del professorat.

BIBLIOGRAFIA

- ALLUEVA, L. (2011). Situacions de risc i desemparament en la protecció de menors. *Indret 4/2011*, pp.1-24. Recuperat el 24 de desembre de 2013 des de: http://www.indret.com/pdf/854_es.pdf/.
- CASTILLO, M. (2005). Algunes reflexions entorn de la conceptualització de la infància i adolescència en risc social a l'Estat espanyol. *Educació* 36, pp. 31-47. Recuperat el 15 de febrer de 2014 des de: <http://www.raco.cat/index.php/educar/article/viewFile/39741/39579/>.
- GOMEZ, E., MUÑOZ, M I HAZ, A. (2007). Familias Multiproblemáticas y en Riesgo Social: Características e Intervención. *Psykhé* 16 (2), pp. 43-54. Recuperat el 15 de febrer de 2014 des de: http://www.scielo.cl/scielo.php?pid=S071822282007000200004&script=sci_arttext/.
- MEMÒRIA DE L'EQUIP D'INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA DEL TARRAGONÈS DEL 2012 I 2013.
- PANCHÓN, C. (1995). Intervención con familias en situaciones de alto riesgo social. *Comunicación, Lenguaje y Educación* 27, pp. 61-74. Recuperat el 15 de febrer de 2014 des de: https://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=10&cad=rja&ved=0CGsQFjAJ&url=http%3A%2F%2Fdialognet.unirioja.es%2Fdescarga%2Farticulo%2F2941666.pdf&ei=R13_UuT8FILC7AappoCYAw&usg=AFQjCNG0W4rNo6XBZMoBs3VdZcxevOH5HQ/.
- PÁRAMO, M. (2011). Factores de Riesgo y Factores de Protección en la Adolescencia: Análisis de Contenido a través de Grupos de Discusión. *Terapia Psicológica* 29 (1), pp.85-95. Recuperat el 15 de febrer de 2014 des de: http://www.scielo.cl/scielo.php?pid=S071848082011000100009&script=sci_arttext/.
- PI, L. (2002). Infància i famílies en dificultat social. Noves oportunitats. *Educació Social* 32, pp. 9-11. Recuperat el 15 de febrer de 2014 des de: <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/165517/241076/>.
- PRÀCTIQUES EAIA DEL TARRAGONÈS. 2013-2014. CONSELL COMARCAL DEL TARRAGONÈS.
- UGARTE, R. (2001). La familia como factores de riesgo, protección y resiliencia en la prevención del abuso de drogas en adolescentes. A Zavaleta, A. (Ed.), *Factores de riesgo y protección en el consumo de drogas en la*

juventud, pp. 130-169. Lima: Vargas. Recuperat el 15 de febrer de 2014 des de: http://www.cedro.org.pe/ebooks/friesgo_cap5_p130_169.pdf/.

WEBGRAFIA:

GENERALITAT DE CATALUNYA, DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA, DIRECCIÓ GENERAL D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA. (2012). *Diccionari bàsic*. Recuperat el 21 de desembre de 2013 des de: http://www20.gencat.cat/docs/bsf/03Ambits%20tematics/07Infanciaiadolescencia/Temes_Relacionats/jornades_treball_dgaia_2012/docs_20_abril/diccionari.pdf/.

LEGISLACIONS:

La Constitució Espanyola de 1978. Aprovada per les Corts Generals el dia 31 d'octubre de 1978.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya, el 29 de desembre de 1978, promulgat mitjançant la Llei orgànica 4/1979, de 18 de desembre de 1978.

Codi Civil Espanyol de 1987.

La Convenció dels Drets de l'Infant, Nacions Unides, el 20 de novembre de 1989.

Espanya. Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'enjudiciament civil. Boletín Oficial del Estado, 17 de enero de 1996, núm. 15, páginas, 1225 a 1238.

Catalunya. Llei 14/2010, de 27 de maig, dels Drets i les Oportunitats en la Infància i l'Adolescència. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 2 de juny de 2010, núm. 5641, pàgines 42475 a 42536.

JUSTIFICACIÓ DE LA REVISTA

La revista Pedagogia i Treball Social, promoguda des de la Universitat de Girona, neix amb la voluntat d'intercanviar coneixements sobre la intervenció social i educativa.

Crec que aquesta revista és la més adequada davant l'article que s'ha mostrat ja que, la intervenció social hi és molt present, ja que ho tracta amb les famílies usuàries d'un EAIA.

Un dels requisits que presenta és el fet de facilitar informació de caràcter científic i útil davant la intervenció social. Personalment, penso que l'article redactat presenta gran informació sobre un àmbit en concret, el de les famílies, però que està elaborat amb molta interrelació entre diversos autors i a la vegada, contrastat en una realitat social concreta, l'EAIA del Tarragonès.

He cregut convenient publicar aquest article en aquesta revista ja que, també hi ha molts aspectes de la vessant pedagògica que s'han de tenir en compte a l'hora de treballar amb famílies.

No obstant això, crec que pot ser un article de gran ús a professionals o estudiants interessats en aquest àmbit, i que també pot ser contrastat amb les famílies usuàries d'un altre EAIA.

Finalment, espero que la redacció d'aquest article pugi facilitar l'accés a informació i un coneixement més ampli davant les famílies que es troben en situació de risc greu.

COM LA SITUACIÓ D'UNA FAMÍLIA POT COMPORTAR QUE ELS INFANTS ES TROBIN EN SITUACIÓ DE RISC GREU by [Recasens Bisbal, Olga](#) is licensed under a [Creative Commons Reconocimiento-NoComercial-SinObraDerivada 4.0 Internacional License](#).

Puede hallar permisos más allá de los concedidos con esta licencia en <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>